

Hranjevanemu suhemu mesu največ škoduje mokrota in pa zaduhli zrak, dosti manj pa škodi toplota. Klet, ki ni prav suha, hitro napravi, da začne meso plesniti, med tem, ko pri močnem zračnem prepihu toplota od 26 stopinj po Celsiju še nič ne škodi. Prostorije, v katerih je toplota zelo nejednaka, v katerih je na primer v zimi zelo mrzlo, ki se pa včasih odpró in iz zanečenih sob nekoliko razgrejejo, naredijo, da meso nekoliko rosno postane. Zračni kraji, če so tudi nekoliko toplejši, v katerih se toplota tako silno ne menja, so za hranjevanje suhega mesa bolj pripravi. Najboljši kraj pa je menda za to dobra dimnica t. j. čumnata nalašč za sušenje mesa napravljena.

M. Puter po zimi se nerad zmede iz smetene, zato imajo sem ter tje gospodinje navado smeteni tople vode priliti, da se rajši zmede. Ali po tem pa postane puter bled in belkaste barve, kar pa ni lepo in obrajtano. Ker mora smetena, da se zmede, določeno toploto imeti, se mora lonec smetane v toplo vodo postaviti in do potrebne toplote zgreti, kar v smeteno vtaknjen gorkomer natanko pove. Tako se zmede tudi po zimi lep puter rumenkaste barve.

M. Kako se da iz mladik sklepati na sad. Ako imajo mlada gruševa drevesca gladke in rudečkaste mladike, tako to kaže na sočnati sad, tista drevesca, ki kažejo bolj kosmate, zelenkaste mladike, prinašajo sad bolj močnatnega, suhega krhkega mesa. Pri jablanicah kažejo kosmate mladike na kisel, gladke pa na sladek sad.

Konje za mesnico kupujejo po Savinskeji dolini, kakor se nam poroča od sv. Paula pri Celji; tudi na Koroškem začeli so konje klati in v mesnicah prodajati, 12—14 kr. kilo. Ubogi mestni ljudje meso radi kupujejo. Tudi za kmeta je to dobro, kajti, če si konj nogo zlomi, zamore vendar še nekaj denarjev za njega dobiti.

Sejmi na Koroškem. 12. marca Labod, 21. marca Zgornja Bela, Grebinje, 27. marca Velikovec, 28. marca Pliberk, Ukve, 29. marca Milštat.

Dopisi.

Iz Maribora. (Gruntni davek — gosp. klopotec.) Politična naslednika in dediča „Seidl-Brandstetterjeve“ svojati, znani hammer-amboss-dr. J. Schmiderer in njegov oproda že davno neobdiga treba dr. Duchatsch sklicala sta kot načelnika „okrajnega odbora“ vse župane v mariborsko kasino v zadevi zemljiškega davka. Da sta se z župani v kasino skrila, utegne več uzrokov biti. Menda sta čutila, da nepostavno ravnata, kajti okrajni načelnik nima postavne pravice županov sklicati („einberufen“); to pristaja c. k. okrajnemu glavarju. Iz poročila v „Tagespošti“ je razvidno, da je zborovanje bilo političnega zna-

čaja, k čemur je treba dovoljenja od politične oblasti in navzočnosti vladinega komisarja. Denimo, da se je to zgodilo! Pritrdimo tudi, da je g. dr. Mullé jako dobro in prav storil, da je razlagal, kako se imajo reklamacije zoper prevelike in nepačne vcenitve vlagati. Saj mora on to najbolje vedeti. Bil je in še je ud deželne vcenitevške komisije štajerske. Prazno slamo mlatili in po nemško-liberalnej šegi kmete lovili so naslednji govorniki. G. Fasching od sv. Lovrenca v puščavi je nasvetoval, naj bi se centralna komisija dunajska razpustila. Mi nimamo naloge zagovarjati ovo liberalno komisijo. Vendar omenimo, da je ona previsoke tarife deželne komisije štajerske vsaj toliko skrhal, da nas posestnike zadene 432.000 gold. več gruntnega davka namesto 800.000 gld. Mislimo toraj, da bi g. F. pravo zadel, ko bi nasvetoval: „ne samo centralna komisija se naj razpusti, ampak tudi deželna komisija štajerska in vse sedanje okrajne komisije se naj razpusté, vsem dotičnim gospodom pa naloži, da nam potrošenih 25 milijonov vrnejo, ker so reč tako slabo naredili, da smo štajerski posestniki zgubili cesarsko milost od l. 1849 namreč 279.208 fl. na leto, da moramo za prej nevštetih blizu 482.000 oralov obdačeni biti, da so nam strašno visoko grunte vcenili in visoke tarife nastavili in zakrivili, da moramo posestniki toliko z reklamacijami trpeti, sploh da imamo celo zemljiško kolobocijo pred seboj“. Tak nasvet bi vendar glavo in rep imel. Prav neumno pa je, kar sta dr. Schmiderer in dr. Duchatsch zahtevala, namreč, naj bi tudi slovenski in konservativni poslanci s „fortschrittlerjem“ dr. Schmidererjem glasovali. To je prav abotno. Naši poslanci že sami vedo, kaj imajo storiti na korist slovenskim kmetom in sploh kmetskemu stanu. Od duhovitega (?) dr. Duchatscha jim res ni treba nobenega poduka. Sploh pa se nam čudno zdi, da sta dr. Sch. in dr. D. zoper glavno svoto zemljiškega davka 37½ milijona, katero je sedanji minister dr. Dunajevski nastavlil, kajti to je dosedanja stara svota, ki bo pa zdatno zmanjšana zavoljo naznanjenih olajšav, zato bo gruntne davek letos manjši za kake 3 milijone goldinarjev; liberalni listi pa so tirjali večjo svoto, najmenje 40 milijonov. Zato sklepamo, da g. dr. Sch. in dr. D. ali nista več prava liberalca po spričbi „Deutsche Zeitung“ in „Neue freie Presse“ ali nič ne razumeta o vprašanji gruntne davka ali se pa kar smešita in kmete lovita. Slednje utegne verjetniše biti, kajti eden izmed kmetov je rekel: lovili nas so, pa ulovili nas niso. Gosp. dr. Schmiderer bo s svojim upitjem ob konci: „ministra grofa Taaffeja (ker je Slovanom, pa tudi kmetskim ljudem prijazniši), moramo mi (prusako-nemški liberalci) podreti s tem, da mu ničesar ne dovolimo“, v mlako pal. Kar je g. dr. Mullé govoril, to je bilo vredno poslušati, drugo so bile nemške liberalne pene! — Mariborski klopotec je zopet zaklopotal, to pa v posebnem pismu po pošti

doposlanem uredniku „Slov. Gospodarja“. V pismu smeši mariborsko čitalnico in zahteva, naj bi urednik čitalničarje „prekel“. Neumnost prebravši, mislili smo takoj, da g. klopotec zavoljo pusta menda ni bil prav trezen, ko je ove bedarije nadržkal in podpisal kot „ženska prijateljica“. Nismo se varali; še isti den smo zvedeli, kako je gosp. klopotec v „Weinstube“ prepis lista zbranim vinskim bratom predčital. Zato sklepamo, da je g. klopotec se vina bil tako navlekel, da pri pisanju ni vedel ali je „mandelc“ ali „weibelc“ in je v svojej vinskej zmešnjavi se res podpisal kot „weibelc“. Ko bi vedeli, da je temu klopocu še pomagati, bi najrajše rekli: Bog daj norcem pameti!

Iz Dunaja. (Društvo „Slovenija“), ki ima nalogo zastopati slovenske visokošolce na Dunaji, izobraževati je in zabavljati se v narodnem duhu, vstanovila si je v preteklem letu knjižnico, ki je za izvrševanje Slovenijinega poklica neohodno potrebna. Vsakdo, ki pozna stanje vbogega slovenskega dijaka, posebno v tako velikem mestu, vè tudi, da nam ni mogoče potrebnih knjig si nakupiti. Obračamo se tedaj do častitih slovenskih rodoljubov ter je najsrčneje prosimo, naj nam blagovolijo podariti raznovrstnih knjig, kolikor le morejo. Marsiktera knjiga leži pri Vas v prahu brez koristi, ktero bi mi jako potrebovali, osobito težko pogrešamo Janežičevo literaturo, namreč „Cvetje“, „Slov. Glasnike“, itd. Mnogokrat se n. pr. po kakem umrlem gospodu župniku knjige skoro zastoj razprodajo; ko bi se pri takih prilikah dobrotnik našel ter je za nas nakupil, storil bi pač jako dobro delo. Rodoljubi! Kolikokrat se čuje iz Vaših ust izrek, da je mladina up in nadeja našega naroda! Ako naj tedaj kedaj stopi na Vaša mesta, ako Vas naj vredno nasleduje, mora se za ta poklic pripravljati, mora se učiti; k temu pa nam je treba slovenskih pripomočkov. Vsak dar, poslan nam pod naslovom: „Slovenija, Wien, Universität“, bo nam dobro došel in bode z vročo hvaležnostjo sprejet. Za odbor: J. Ilčič, predsednik, M. Murko, tajnik.

Iz Babinec pri Ljutomeru. (Nemškutar.) Nekteri ljudje si kratek čas delajo, da v krčmi pri kapljici vina sedijo, akopram božjo službo zanemarjajo. Kaj takega še se njim celo prav „kšeit“ zdi. Posebno pa radi delajo tako nemškutarji. Dne 6. febr. t. l. so se zbrali svatje pri neki nevesti v Šalincih, ter se odpeljali k farnej cerkvi, namreč k sv. Križu. Ko smo se pripeljali do cerkve, stopili smo iz vozov ter se podali v cerkev. Ko pridemo do cerkvenega ozidja, ali tako imenovanega „parkana“, se ustavim pred vhom. Poleg mene stala sta 2 meni nepoznana moža, ki sta slovenski govorila. Kedar nju je kdo kaj nagovoril, odgovarjal je eden le v nemščini. Kakor popred drugi, tako nju zdaj nagovori nek mož rekoč: pojdimo zdaj v cerkev. On pa se mu debelo začne smejeti, ter mu pravi: „Ist kšeiter a Glos Wein“.

Storila sta tako in namesto da bi šla v cerkev, gresta v krčmo ter si „zašafata“ prinesiti „a Glos Wein“. Lepa dva nemškutarja! Naj pa rajši sploh ostaneta v krčmi ter ne hodita pred cerkvo samo zijat!

Iz Ptuja. Murskim poljancem, Šavnjčarom pa tudi drugim za čitanje in razbiranje.) Čuli ste že, kako bo odzdaj štajerska dežela od svojih zemljišč okoli 440.000 gld. več davka plačevati morala, kakor do sedaj, in prestrašeni ste se vprašali, odkod da to pride. To se Vam na kratkem lahko pove zakaj bo se več plačevalo, (Glej „Slov. Gosp.“ štev. 7., 8., 9.) namreč zato, ker je v celem Štajerskem zdaj 482000 plugov več obdelane zemlje, kakor je bilo pred 60. leti, kedar se je okoli l. 1820 poprejšnji kataster bil delal. Da pa se od dobro obdelane zemlje več plačevati more, kakor od slabe ali pa od one, katera celo nobenega haska ne donaša, to vsi dobro vemo in tudi za prav pripoznamo. Jaz mislim, da takega neumneža ni na svetu, kateri bi rekel: če za dobro obdelovanje njiv in goric več plačevati morem, kakor za slabo, bom si svoja zemljišča raje v nemar pustil, da bom menje plačeval. Taki modrijan, ki bi to storil, bi se po vrazjem vkanil, zato, ker ono, kar se je pri reguliranju enkrat konečno vknjižilo, pri tem ostane do novega reguliranja. Kdor si brez velikega truda na svoji njivi ali gorici več pridela, ležej več plačuje; plačevati pa se mora od vsega, kar kak hassek prinaša. Ali se morebiti komu izmed Vas prav zdi, da se od onih 482000 plugov obdelane zemlje, ktera še leta 1820 ni obdelana bila, nikoli nič nebi plačevalo? Se Vam prav zdi, da oni, ki so imeli ali še imajo „danjščake“ od njih tudi zanaprej nič nebi odrajtavali? Pokojni moj oča, Bog Njim daj dobro, so mi večkrat pravili, da so Turjanci nasproti tem in onim na previsokem plačilu in kako so k temu prišli. Bi prav bilo, da bi to na veke vekov tak ostalo? „Osredke“ najboljših travnikov je že pred 30. leti Mura pokončala, v davkarskih knjigah pa še itak so; proti temu pa nekdanjega „trnja“ že davno ni več in od polovice nekdanjega pašnika „balatona“ pa so zdaj precej lepi travniki; plačevati pa bi se moralo po onem, kakor bilo je okoli leta 1820 razmerjeno? Komur bi se tako prav zdelo, naj roko vzdigne. Podobnih, večih ali manjših prememb zgodilo in napravilo se je tudi pri drugih občinah. Kdor ima količkaj možganov v glavi, iz tega lahko razvidi, da je bilo novo merjenje že prav potrebno. S tem pa nikakor ne trdim, da bi se to merjenje ne dalo ceneje napraviti, kakor so to liberalci delali, ki so dozdej že 25 milijonov potrošili. No, če je bilo merjenje res potrebno, si bržčas mislite, tedaj je prav, da so merili, samo da nebi trebalo še več plačevati, kakor do sedaj. Na to vam zopet odgovorim: oni, ki imajo dobre njive, travnike in gorice, pa so bile morda prvlje proti sosedom na prenizkej daji, bodo zdaj več

plačevali, če njim je pred 7. letmi ona komisija zemljišče v višji red postavila; oni pa, ki so poprej razmerno preveč plačevali, ker so imeli svoja zemljišča v previsoki vrsti, bodo zdaj manje odrajtali, se ve da, če njim je komisija l. 1874 vrsto znižala. Zdaj že imate dotične pole v rokah pa si vsak lahko razvidi, v kateri red mu ta ali ona njiva, travnik ali gorica uvrstena je in naj reklamira, če se mu zdi, da se mu proti sosedu v resnici kaka krivica godi. Čas za reklamacije se je podaljšal do 31. maja 1881. Od onega dne pa bo vsaka stopinja celo zastoj. Dosti kaj se v tem obziru ne bo dalo napraviti; temu pazite bolj na to, da se Vam ne bo gde ktera parcela pričvrknola, koja ni Vaša. Kteri ne bo prav dobro oči odpiral, bode od nje najmanje svojih 15 let naprej plačeval, brez vsega vsmiljenja. Toliko za dnes, v prihodnjem „Gospodarji“ pa dalje.

Jos. Žitek.

Iz Koroškega. (Razne novosti). Vrlo katoliško-politično društvo dalo je sestaviti prošnje, ki bi naj šle pomoči iskat zoper stiske, katere tlačijo naše kmetijske ljudi. Razposlalo jih je potem vsem občinskim predstojništvom z dostavkom, naj jih podpisane vsak vrne, da se odpošljejo na dedično mesto. Prva prošnja zadeva šolstvo ter zahteva versko odgojo otrok, skrčenje šletnega šolanja v šestletno, uvedbo nedeljskih šol za 13 in 14letne učence, zmanjšanje stroškov pri šolskem nadzorstvu. Ovo prošnjo podpisalo je 47 srenj, med temi iz okrajnih glavarstev sv. Mohor 2, Celovec 11, Beljak 4, Velikovec 8, Wolfsberg 14, Spital 6, sv. Vid 2. Druga prošnja zadeva dotično nasledništvo na kmetih, razkosovanje grantov, preoblaganje z dolgovi, snovanje stalnih domačij; tretja prošnja meri zoper svobodno ženitovanje nemaničev. Tudi druga in tretja prošnja našli ste blizu iste podpisatelje, kakor prva. Odbor kat. društva je podpisane prošnje odposlal državnemu zboru in ministertvu! Želimo se vé da srečen uspeh. — Tudi pri nas so posestniki hudo zadolženi in cena grunta strašno pada; grajščino Reinegg 23.000 fl. vredno prodali so na javnej dražbi za 14.000 fl. Šole so pri nas zaporedom same mučilnice, uboga slovenska deca sliši v šoli od kraja do konca le nemško besedo; treba bode, da o tej krivici več pišemo v novine, da svet izvé, kako se koroškim Slovincem huda godi; kar zadušiti nam hočejo z nemškim podučilnim jezikom našo mladino. — Celovska hranilnica je v dobre namene razdelila 14460 fl. Od teh je puškarska šola v gornjem Borovju prejela v podporo 200 fl. — Obsojeni so bili: Franc Šober, zaradi tolovajstva in ubojstva 18 let v težko ječo; Liza Ebenberger 2 leti v težko ječo zavoljo detomora, Gisela Dimnik na 15 mesecev, ker je hranilnične knjižice in 250 fl. gotovine ukradla, Marija Konfoj na 3½ leta zaradi detomora, k smrti na vislicah pa železniški delavec Jožef Niedermüller, ker je svojega tasta ubil.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Državni zbor poprijel je se zopet svojega delovanja. Liberalec Lenz je hotel uvedene imeti poštne hranilnice, t. j. da bi ljudje lahko pri poštah uradnih vlagali prihranjeni denar pa tudi ondi si izposojevali; večina je nasvet prepustila ministru, naj si o njem glavo beli, kakor hoče. Liberalcem se pač vedno sanja o samem kreditu, a ravno kredita imamo povsod preveč in delamo dolgove; sploh pa bi „poštne hranilnice“ pomnožile število uradnikov, kojih že imamo itak dosta. Sedaj je se začelo obravnavati o hišnem davku, naši poslanci delajo na to, da bodo bogatini zadeti v prvi vrsti in prenehajo predprave n. pr. v Trstu. Potem pride proračun za l. 1881 na vrsto. Poročevalec grof Henrik Klam-Martinec nasvetuje „potroške nastavitve na 463 milijonov, dohodke na 409 milijonov; deficit ali pomanjkljivost na 53 milijonov, ker je meseca maja od liberalcev najeti dolg 20 milijonov plačati; z naprej se mora resno od ministrov tirjati, da se uprava spremeni in tukaj denarjev prihrani, tudi je treba gruntom in hišnim posestnikom bremenena polajšati a večih davkov naložiti kapitalistom“. Vsak poštenjak temu pritrdi tem bolj, ker je finančni minister predložil črte postav o borznem davku in preuredbi desetka. Hvala Bogu! Gosposka zbornica je rok reklamacijam zastran gruntne davka do 31. maja podaljšala. Želimo še, da odobri g. Lienbacherjevo olajšavo šletnega šolanja. — Smrt je pobrala 2 odlična liberalca, baron Kravs in dr. Brestel, bivši liberalni finančni minister je umrl. Ta mož je ministroval, ko so sklenoli nesrečno uravnava zemljiškega davka l. 1869. — Dunajski študentje so uže kaznovani zavoljo nesramnega rogovilstva zoper g. Lienbacherja; vlada jim je bralno društvo: „Lesehalle“, pravo prusačko gnjezdo, zatrla. Izmed 14 zaprtih dijakov bilo je 9 judov. — Dunajski zaumrl kardinal-nadškof je v poroki zapustil 300.000 fl. dijaškemu semenišču, svojim sorodnikom le 5000 fl. kar se popolnem zloga s cerkvenimi, pri nas veljavnimi, določbami zastran duhovniških zapuščin; naslednik mu je izvoljen dr. Gruša, ki se pa brani visoko čast in težavno breme prevzeti. — Liberalni gospodje so železniške šinje na državne stroške radi iz tujih dežel kupovali, sedanji minister baron Pino je pa podjetniku Lindheimu takoj naročitev preklical, izvedevši, da hoče naročenih 16000 ton železniških šinj iz pruske Nemčije najeti. Naročilo je potem dal avstrijskim fužinarjem. To je nov dokaz, kako dobro je bilo, da so narodno-konservativni poslanci pri volitvah zmagali, ki držijo ministerstvo grof Taaffejevo. Veliko milijonov goldinarjev smo prej v tje dežele pošiljali za reči, ki jih doma imamo, milijone smo žrtvovali za železnice, a domače fužine stradale so naročil! Tudi liberalnim „bauernvereinerjem“ in njihovim advokatom in kričačem je minister ustavil za 50% znižano